

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 265/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného GARANT PARTNER legal s. r. o., Einsteinova 21, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/21/2022 z 31. januára 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom o zamietnutí jeho dovolania v civilnom spore.

II.

2. Rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 12. júla 2019 po jeho potvrdení a čiastočnej zmene rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 19. mája 2021 bolo v spore proti žalovanému sťažovateľovi, ktorý bol zapísaný ako vlastník pozemku zobrazeného ako parcela E KN, právoplatne rozhodnuté, že tento pozemok v zobrazení parcel registra C KN s výmerou 148 454 m² je v podielovom vlastníctve žalobcov – podielnikov urbárskeho spoločenstva [REDAKOVANÉ].

3. Nebolo sporné, že tento pozemok bol pôvodne v pozemkovej knihe zapísaný ako vlastníctvo bývalej, neskôr s [REDAKOVANÉ] zlúčenej obce [REDAKOVANÉ], no po komasácii z roku 1903 ho bez sporu s obcou užívali bývalí urbárnici tejto obce. V roku 1960 tento pozemok prešiel podľa vtedajších predpisov z vlastníctva obce do vlastníctva štátu, ktorý ju v tento rok dal do užívania roľníckeho družstva. Podľa novely zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (zákon č. 306/1992 Zb.) v júni 1992 pozemok prešiel ako parcela registra E

KN do vlastníctva sťažovateľa. V auguste 1992 urbárske spoločenstvo [REDACTED] požiadalo podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) o navrátenie pasienkov a lúk, v decembri 1994 uzavrelo s roľníckym družstvom dohodu o vydaní, ktorej súčasťou bol aj sporný pozemok, no ešte v zobrazení podľa pozemkovej knihy. Pozemkový úrad rozhodnutím z marca 1995, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. apríla 1995, bez účasti sťažovateľa túto dohodu schválil s tým, že ako vlastník pozemku má byť zapísané urbárske spoločenstvo.

4. Podľa okresného súdu sťažovateľ bol vlastníkom pozemku len do právoplatnosti rozhodnutia pozemkového úradu, keď žalobcovia nadobudli vlastnícke právo podľa § 132 ods. 2 Občianskeho zákonníka originárnym spôsobom. Pri rozhodnutí pozemkového úradu treba prezumovať jeho správnosť, keďže podľa § 9 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. konštituuje vlastníctvo osobitným spôsobom reštitúcie. Na to nemá vplyv ani to, že sťažovateľ nebol účastníkom tohto konania, keďže sa mohol brániť žalobou opomenutého účastníka v správnom súdnictve. Rozhodnutím pozemkového úradu tak boli vyriešené otázky vlastníctva žalobcov. Podľa okresného súdu ak by aj žalobcovia vlastnícke právo nenadobudli rozhodnutím pozemkového úradu, nadobudli by ho v roku 2005 vydržaním, keďže s pozemkom nakladali ako s vlastným, keď ho prenajímali roľníckemu družstvu a oprávnenosť ich držby možno odvodiť z rozhodnutia pozemkového úradu z roku 1995.

5. K námietkam sťažovateľa v odvolaní krajský súd uviedol, že sa stotožňuje s právnym posúdením okresného súdu. K osobitnej námietke o tom, že nebol účastníkom konania na pozemkovom úrade, krajský súd uviedol, že povinnou osobou k žalobcom bolo roľnícke družstvo, ktorému svedčila držba pozemku od roku 1960, a sťažovateľ bol ako vlastník pozemku zapísaný až v roku 2009. Hoci pozemok prešiel v roku 1992 na sťažovateľa, bolo to možné riešiť v konaní na pozemkovom úrade a ak tomu tak nebolo, nezakladá to nulitu rozhodnutia pozemkového úradu. Za nedôvodnú krajský súd považoval námietku zmätočnosti rozsudku okresného súdu, keďže z rozhodnutia sú zrejme dôvody vyhovenia žalobe.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietol, že rozsudok je nepreskúmateľný, čo sa týka zániku jeho vlastníckeho práva, keďže neobsahuje absolútne žiadne dôvody straty jeho vlastníckeho práva, ktorého vznik a trvanie preukázal. Poukázal na to, že nikdy nebol stranou žiadnej dohody či konania, na základe ktorých by vlastnícke právo stratil. Najvyšší súd zdôraznil, že existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP neznamená len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Keďže tieto dôvody najvyšší súd nezistil, dovolanie podľa § 448 CSP zamietol. Dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu spĺňa kritériá odôvodňovania rozhodnutí, keďže obsahuje zdôvodnenie pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, predovšetkým zdôvodnenie nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcami. Ak bola odôvodnená táto otázka, nebol dôvod osobitne sa zaoberať otázkou zániku vlastníckeho práva sťažovateľa.

III.

7. Porušenie ústavných práv sťažovateľ identifikuje v tom, že rozsudok najvyššieho súdu je zmätočný a nepreskúmateľný. Podľa sťažovateľa ak najvyšší súd pri dovolaní z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dospeje k záveru, že dovolanie nie je prípustné, má ho podľa § 447 písm. c) CSP uznesením odmietnuť a v opačnom prípade podľa § 449 ods. 1 CSP dovolaním napadnuté

rozhodnutie zrušiť. Zamietnutie dovolania podaného z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP rozsudkom podľa § 448 CSP je zmätočné, keďže najvyšší súd nerešpektoval čl. 2 ods. 2 ústavy.

8. Sťažovateľ zdôrazňuje, že dôvodom jeho dovolania bola nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu, ktorý sa vysporiadal len s vlastníckym právom žalobcov, no nie so zánikom jeho vlastníckeho práva, keď nezohľadnil, že jeho vlastnícke právo po roku 1992 bolo nesporné a nebol účastníkom žiadnych dohôd alebo konaní, v ktorých by ho mohol stratiť. Určenie vlastníckeho práva žalobcov nevysvetľuje zánik jeho vlastníckeho práva. Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd len odkázal na argumentáciu krajského súdu k nadobudnutiu vlastníctva žalobcami. Podľa sťažovateľa ak všeobecné súdy rozhodli o nadobudnutí vlastníckeho práva žalobcami, mali riadne odôvodniť ich právo vo vzťahu k jeho vlastníckemu právu a nielen odkazovať na rozhodnutie pozemkového úradu. Okrem toho nebola preukázaná dobromyseľnosť všetkých žalobcov. Ak má byť garantované jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, bolo nevyhnutné zdôvodniť jeho účasť na strate jeho historicky nadobudnutého vlastníckeho práva.

IV.

9. Ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

10. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby táto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najstálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

11. Podstatou namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu je záver o tom, že jemu inštančne predchádzajúci rozsudok krajského súdu, konkrétne jeho odôvodnenie, nepredstavuje nesprávny procesný postup, ktorým by sťažovateľovi bolo znemožnené uskutočňovať procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces. Teda nie je dôvod na to, aby jeho námietka bola vyhodnotená ako dôvodná a podľa § 449 ods. 1 CSP bol rozsudok krajského súdu zrušený. K tomu treba uviesť, že CSP konštruuje viaceré procesné kategórie, ktoré stanovujú, akým spôsobom sa má o dovolaní rozhodnúť. Ide o kategórie prípustnosti podľa § 447 písm. c) CSP, nedôvodnosti (§ 448 CSP) a dôvodnosti (§ 449 ods. 1 CSP). Znenie § 420 CSP zvädza k tomu, že pri dôvodoch tam uvedených možno uvažovať len o kritériu prípustnosti, čo vyplýva z toho, že jedna veta § 420 CSP stanovuje, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci

samej alebo ktorým sa konanie končí a následne vymenúva dôvody, ktorých naplnenie nevyhnutne musí smerovať k tomu, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

12. Najvyšší súd tieto nevhodne jednou vetou § 420 CSP spojené kategórie odlišil a dôvodmi dovolania sťažovateľa sa zaoberal. To viedlo k záveru, že dovolanie proti rozsudku krajského súdu je prípustné a nie je dôvod ho odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP. Aj keď sa možno stretnúť s opačnou praxou najvyššieho súdu, ktorá kategórie prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 CSP stotožňuje, nemožno prístup najvyššieho súdu hodnotiť ako exces pri výklade ustanovení CSP o dovolaní. Skôr naopak. Predovšetkým však následok takéhoto výkladu je bez významu k sťažovateľom uvedeným ústavným právam na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. To, či bolo dovolanie sťažovateľa zamietnuté alebo odmietnuté, nie je rozhodujúce. Rozhodujúce je to, či pri zrejmej prípustnosti dovolania proti rozsudku krajského súdu ako rozhodnutiu odvolacieho súdu bol týmto rozhodnutím naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Najvyšší súd sa zaoberal tým, či odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, ktoré treba vnímať v spojitosti s odôvodnením rozsudku okresného súdu, trpí takou mierou nedostatočnosti, ktorú by bolo možné posúdiť ako nesprávny procesný postup znemožňujúci sťažovateľovi uskutočňovanie jeho procesných práv v miere porušenia práva na spravodlivý proces. Hoci je argumentácia najvyššieho súdu strohá, jeho konštatovanie, podľa ktorého z odôvodnenia nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcami vyplýva, že nie je dôvod sa osobitne zaoberať otázkou zániku vlastníckeho práva sťažovateľa, jasne vyplýva, že v okolnostiach podstaty sporu žalobcov a sťažovateľa nie je dôvod na bližšie zdôvodňovanie „straty“ vlastníckeho práva sťažovateľa. Z rozhodnutí okresného a krajského súdu je zjavné, aké účinky vo vzťahu k vlastníckemu právu sťažovateľa malo rozhodnutie pozemkového úradu.

14. K tomu treba dodať, že či už sťažovateľ alebo žalobcovia vlastnícke právo k pozemku po roku 1989 mali nadobudnúť na základe obdobných reštitučných predpisov. Zatiaľ čo v prospech sťažovateľa šlo o novelu zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, v prospech žalobcov to bol zákon č. 229/1991 Zb., ktorého následky boli vyjadrené v rozhodnutí pozemkového úradu, ktoré vychádzalo zo zohľadnenia toho, že už pred rokom 1948 bolo v rozpore so skutočným stavom evidované vlastnícke právo obce [REDAKOVANÉ], hoci v skutočnosti šlo o urbársky pozemok právnych predchodcov žalobcov. Z toho jasne plynie podstata namietaných rozhodnutí, ktorá spočíva v tom, že evidencia sťažovateľa či jeho právneho predchodcu obce [REDAKOVANÉ] nebola súladná so skutočným právnym stavom. To vylučuje adresnosť formalistickej argumentačnej výzbroje sťažovateľa o „strate“ či „zániku“ jeho vlastníckeho práva a potvrdzuje to, že všeobecné súdy sa s jeho argumentáciou vysporiadali dostatočne a celkom určite nie v miere, ktorá by zakladala porušenie jeho práv na spravodlivý proces v miere, ktorá by mohla byť dôvodom zrušenia rozsudku krajského súdu podľa § 420 písm. f) CSP.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu